

Становище

Изготвено от доц. д-р Росен Господинов Коларов, доктор

Национален консултант по Лицево-челюстна хирургия

Относно:

присъждане на научно-образователна степен „Доктор“ в област на висше

образование: 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление

7.2. Стоматология и научна специалност 03.03.04. **„Хирургична**

стоматология“ на дисертационен труд на тема:

„Преемптивна аналгезия при екстракция на ретинирани трети

долночелюстни молари“

Автор: д-р Деян Здравков Нейчев

Факултет по дентална медицина, МУ – Пловдив

I. Общо представяне

Настоящото становище е изготвено въз основа Заповед на Ректора на МУ – Пловдив № Р-1710 / 19.07.2016 г., в изпълнение на Протокол №7 / 14.07.2016 г. на ФС на Факултет по Дентална медицина, гр. Пловдив, с назначено Научно жури по процедура за публична защита на описания дисертационен труд.

Предоставеният ми комплект материали на хартиен и електронен носител са в съответствие с Правилника на МУ – Пловдив. Всички документи са изготвени и представени изрядно.

II. Актуалност на проблема

Представеният ми за изготвяне на становище дисертационен труд третира актуален и значим проблем. Болката е основен болестен симптом. Тя съпътства живота на човека и го информира за настъпващите промени в организма. Заедно с това нарушава качеството му на живот. От друга страна, лицево-челюстната област е богато инервирана и болестните състояния намират прояви чрез различни болеви усещания. В този смисъл борбата с болката придобива първостепенно значение. Овладяването ѝ по време и след лечение или чрез изпреварваща аналгезия и анестезия допринасят за по-добрия резултат от лечението. За постигането на оптимални резултати в лечението се използват различни медикаменти. Прилагат се и различни методики за блокиране на централната сенситизация. Много често местните анестетици се комбинират с обща анестезия, нестероидни противовъзпалителни средства, наркотични аналгетици, антидепресанти и др. Използването на изпреварваща аналгезия и ефектът от нея може да се оцени чрез отчитане нивото на болката. За коректното ѝ отчитане се използват скали за оценка. Те отразяват качествените и количествени характеристики на болката. С тях се контролират нивата на тахикинини (SP) и цитокини (IL-6).

В литературния обзор на дисертационния труд се разглеждат причините за възникване на болката. Представят се пътищата за нейното разпространение. Описани са видовете влакна, провеждащи нервния импулс, неврохимическата компонента на болката, периферната и централната сенситизация. Особено внимание е отделено на следоперативната болка и характеристиката ѝ при екстракция на третите долночелюстни молари. Определяйки болката като фактор в лечението, дисертантът разглежда съществуващите методи за профилактика на следоперативната болка. Представя пътищата и средствата за следоперативно обезболяване, както и значението на изпреварващата

аналгезия (preemptive analgesia). Всичко това определя актуалността на представения проблем.

III. Оценка на дисертационния труд

Представеният ми за становище дисертационен труд е написан на 175 страници и е онагледен с 10 фигури, 45 таблици, 59 диаграми и 4 приложения. В библиографията са включени 228 литературни източника, от които 5 на кирилица и 223 на латиница. Като структура дисертационният труд отговаря на законовите изисквания.

Литературният обзор е задълбочен и целенасочен. Обхваща всички аспекти на проблема. Очертани са нерешените проблеми по отношение на преемптивна аналгезия при екстракция на ретинирани трети долночелюстни молари.

Целта и поставените 4 основни задачи са формулирани ясно и конкретно.

Целта на настоящия труд е „Да проучи ефективността на преемптивната аналгезия в оралната хирургия, като за модел използва оперативното отстраняване на ретенирани трети долночелюстни молари чрез контрол на постоперативната болка“.

За осъществяване на целта на проучването са поставени 4 основни задачи:

1. Да се проучи характеристиката на болката и нейния интензитет при одонтектомията на долните трети молари при използване на медикаментите „Енетра“ и „Алгозон“ и група с „Плацебо“.

2. Да се проучат възможностите за обективизиране на болката чрез лабораторен контрол на нивата на SP и IL-6 при прилагане на „Енетра“ и „Алгозон“.
3. Да се изследва ефективността на „Енетра“, „Алгозон“ и „Плацебо“ за осъществяване на преоперативна аналгезия чрез съпоставяне на характеристиките на болката и нейния интензитет като функция на времето.
4. Да се проучи влиянието на „Енетра“, „Алгозон“ и „Плацебо“ върху постоперативния реактивен възпалителен процес чрез контрол на постоперативния едем на тъканите.

Проучването е осъществено при 80 пациента с ретенирани трети долночелюстни молари. Разделени са на три групи на случаен принцип, като предоперативно се дава „Енетра“, „Алгозон“ и „Плацебо“.

Признаци на наблюдение са: възрастта, полът, сетивната и емоционална характеристика на постоперативната болка, нейният интензитет, локализацията на отока чрез контрол на нивата на SP и IL-6.

Времето за наблюдение е една година (2013–2014).

Оперативното лечение е извършено в Катедрата по Орална хирургия на ФДМ – Пловдив. Използвани са НСПВС – „Енетра“ 100 мг 2x1 табл., „Алгозон“ 500 мг 2x1 табл. и „Плацебо“ 2x1 табл.

Методите, които се прилагат за изпълнение на поставените задачи, са:

1. Предварително провеждане на клиничко-диагностичен преглед.
2. Вземане на венозна кръв, предоперативно и 24 часа след операцията за установяване на SP и IL-6. Етапите на изследване

следват приет алгоритъм. Използват се лабораторни китове на R&D System ELISA за SP и IL-6.

3. За отстраняване на третите долночелюстни молари е приложена стандартна техника.
4. Приета е методика за контрол и отчитане на настъпилите промени след оперативната интервенция. Отчита се и големината на постоперативния оток.
5. Прилагат се психологически методи, скали за отчитане на качеството и интензитета на болката.
6. Използват се методи за количествено измерима информация за сензорното и емоционално възприятие на болката.
7. Методиката позволява математически изчисления и сравнения на настъпилите промени. Това обективизира установените промени. Замерванията с въпросника на Макгил се извършват на 2-ия, 6-я, 12-я, 2-ия, 48-я и 72-ия час.
8. Използвани са тестове на Mann-Whitney и Kruskal-Wallis, които позволяват да се установят разликите между трите изследвани групи. За да се установят промените в различни времеви периоди, са използвани Wilcoxon signed-rank test и Friedman Test. Използвани са графични методи за визуализиране на установените промени.
9. Използван е софтуер за изчисление MS Excel 2010 и R-statistics.

Резултатите от изследванията са статистически обобщени и анализирани в таблици и графики.

Обемът на клиничното проучване е достатъчен за дисертация за придобиване научна и образователна степен „Доктор“.

Във връзка с разработвания научен труд са представени 3 научни публикации, отпечатани в чуждестранни списания и 3 научни съобщения.

Авторефератът е написан на 64 страници. Конструиран е правилно, онагледен е с 8 фигури, 59 диаграми и 44 таблици, и отразява съдържанието на дисертацията.

IV. Приноси на дисертационния труд

С научен (теоретичен) характер

1. За първи път у нас се прави проучване на ефективността от преемптивната аналгезия в оралната хирургия.
2. За първи път у нас се изследват серумните нива на SP и IL-6 по повод оперативни намеси в оралната хирургия.
3. Изработен е алгоритъм за повлияване на постоперативната болка при одонтоектомия на трети долночелюстни молари.

С научно-приложен характер

1. Установява се липса на корелация между пол, възраст и усещане за болка.
2. Установява се, че SP се влияе от тревожността преди оперативната намеса.
3. Установява се, че IL-6 се повишава при отстраняване на третите долночелюстни молари.

V. Заключение

Избраната от **д-р Деян Здравков Нейчев** тема на дисертационен труд **„Преимптивна аналгезия при екстракция на ретинирани трети долночелюстни молари“** третира актуален проблем. Прилагането на преимптивната аналгезия при екстракция на зъби е от значение за науката

и практиката. В този смисъл изборът на темата на дисертационния труд е актуална.

Целенасоченият литературен обзор и аналитичната му оценка е дала възможност д-р Нейчев да определи ясно целта на разработката: „Да проучи ефективността на преемптивната аналгезия в оралната хирургия, като за модел използва оперативното отстраняване на ретенирани трети долночелюстни молари чрез контрол на постоперативната болка“.

Клиничният материал и направените проучвания са достатъчни и представляват научен интерес. Интерпретирането на резултатите и представените публикации по темата ми дава основание да приема, че дисертационният труд е лично дело на дисертанта.

Оценявайки този труд, приемам че той **е завършен** според изискванията на ЗВО, Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото приложение за придобиване на научна и образователна степен „Доктор“. Покрива специфичните изисквания на Правилника на МУ – Пловдив, приети във връзка с приложение на ЗРАСРБ.

Във връзка с изложеното давам своята **положителна оценка** на представения ми за становище дисертационен труд и **предлагам на почитаемото Научно жури да присъди научната и образователна степен „Доктор“ на д-р Деян Здравков Нейчев** по научна специалност Хирургична стоматология с шифър 03.03.04.

Изготвил становището:

25.07.2016 г.

София

доц. д-р Росен Коларов, д.м.

